

Adres Bureau Regioburgemeesters
Prins Clauslaan 16
2595 AJ Den Haag
Postadres Postbus 20305
2500 EH Den Haag
Telefoon 088 6998878

Behandeld door R. Schenk
Telefoon 088 699 88 79
E-mail r.schenk@regioburgemeesters.nl

Onderwerp Rapport Anti-ondermijningsfonds Berenschot
Datum 26 april 2018
Ons kenmerk
Bijlage(n) -
Pagina 1/2

De minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Geachte minister Grapperhaus,

Eind 2017 is Berenschot in opdracht van de regioburgemeesters gevraagd vervolgonderzoek (na eerder onderzoek van AEF) te doen naar een revolverend ondermijningsfonds. De wens om tot een degelijk fonds te komen is eerder op diverse momenten door ons geuit en opgenomen in onze 'Proeve van Wetgeving' die wij in september 2017 aan uw ambtsvoorganger hebben aangeboden. Berenschot is gevraagd vanuit internationaal perspectief te verkennen welke vergelijkbare fondsen in het buitenland bestaan. Wij hebben gevraagd de werking en succes en faalfactoren van dergelijke fondsen inzichtelijk te maken. Daarnaast is gevraagd een vertaling te maken naar de Nederlandse situatie en deze zo concreet mogelijk uit te werken, ook in benodigde wet- en regelgeving. Berenschot heeft vanuit literatuurstudie, contacten met omringende landen en interviews met verschillende partijen in Nederland deze zaken inzichtelijk gemaakt.

Hoofdpijn rapport

De hoofdpijn van het rapport is helder. De gedachte van een anti-ondermijningsfonds is niet uniek. Sterker nog, in internationaal perspectief staat Nederland er goed voor in het ontnemen van crimineel verkregen vermogen, maar we staan nog in de kinderschoenen als het gaat om het zichtbaar teruggeven aan de samenleving. Dit in tegenstelling tot verschillende andere landen binnen en buiten Europa, waar fondsen functioneren van waaruit crimineel gegenereerd en afgepakt geld wordt ingezet voor criminaliteitsbestrijding en ook voor sociale versterking. Op basis van een vijftal casussen uit Italië, Spanje, Schotland (VK), Frankrijk en Luxemburg wordt gesteld dat het inrichten van een proces van afpakken en herbestemmen goed mogelijk is. Het gezamenlijke gevoel van urgentie onder stakeholders is daarbij een bepalende factor of een dergelijk proces van de grond komt.

Naast de financiële impuls, geeft het rapport aan dat de maatschappelijke businesscase centraler zou moeten staan bij een dergelijk fonds. Het kan een direct preventief effect hebben wanneer crimineel verkregen middelen zodanig worden ingezet dat getroffen gemeenschappen dit zien en het gevoel hebben er baat bij te hebben. Dit kan de tolerantie van en prikkel tot deelname aan ondermijnende criminaliteit verkleinen en het vertrouwen in de optredende overheid en de rechtsstraat versterken.

Voorstel Berenschot Nederlands fonds

Het voorstel dat in het onderzoek wordt gedaan is bij wet een structureel anti-ondermijningsfonds in te stellen. Het belangrijkste voordeel van een fonds boven een begrotingsartikel is dat kasschuiven mogen plaatsvinden en het geld in het fonds blijft in plaats van jaarlijks opnieuw moet worden toegekend. De opzet en werking van het fonds worden beschreven in de nog op te stellen Ondermijningswet (mogelijke wetsteksten zijn opgenomen in het rapport). Het instellen van een fonds is niet uniek, dit gebeurt reeds in andere domeinen (denk aan het Deltafonds). Het ministerie van Justitie en Veiligheid stelt als fondsbeheerder jaarlijks naast de eigen begroting (Begroting hoofdstuk VI) de begroting op van het fonds. Het anti-ondermijningsfonds wordt gevoed door een bijdrage uit deze begroting, en eventueel de algemene middelen (dit zijn de plekken waar de huidige afpakinkomsten terecht komen; daarmee is een link gelegd tussen afgepakte gelden en inkomsten voor het fonds). De beleidsmatige onderbouwing kan via een jaarlijks bij de begroting te voegen agenda of programma, dat (criteria voor) projecten bevat uitgaande van (middel)langetermijnstrategieën. Het LSOAO kan een adviserende rol krijgen in de toekenning van de gelden uit dit fonds. Daartoe reeds bestaande bestuurlijke gremia zoals stuurgroepen RIECs of de regionale driehoeken plus kunnen op regionaal niveau de voorstellen voor de betreffende regio coördineren. Aanvragen kunnen worden gedaan door overheden en maatschappelijke organisaties.

Relevante bestemmingen voor het fonds zijn:

1. Het inzetten van goederen/middelen ten behoeve van projecten in het algemeen belang
2. Het bekostigen van preventieve maatregelen
3. Het (deels) bekostigen van repressieve maatregelen
4. Het bekostigen van kennis en capaciteit met betrekking tot het afpakken van crimineel vermogen.

Berenschot stelt voor klein te beginnen met een dergelijk fonds en gezamenlijk op incrementele wijze het fonds verder te laten uitgroeien tot een houdbaar model voor de lange termijn, waarbij eveneens plaats is voor het leren van effectieve aanpakken (en bestedingen vanuit het fonds).

De regioburgemeesters zijn ervan overtuigd dat criminelen het hardst geraakt worden in hun portemonnee en denken dat een anti-ondermijningsfonds een impuls kan geven aan zowel het afpakken van crimineel vermogen, het zichtbaar teruggeven aan de maatschappij als het versterken van de aanpak van ondermijnende criminaliteit in algemene zin. Juridisch lijkt hier niets voor in de weg te staan, het komt neer op gezamenlijk willen en op doorpakken. Het eindrapport vindt u bijgevoegd en bieden wij u dan ook met genoegen aan.

Graag wisselen wij in het eerstvolgend LOVP met u van gedachten over de inhoud van dit rapport en bespreken wij graag met u de noodzakelijke eerste vervolgstappen om tot een dergelijk, houdbaar fonds te komen in Nederland. Wij zullen het rapport eveneens aan de heer Noordanus aanbieden ten behoeve van bespreking in het LSOAO. Belangrijk besprekingspunt is voor ons hierbij hoe we het afpakfonds zo kunnen inrichten dat voor burgers in getroffen gemeenschappen zichtbaar is dat de afgepakte middelen in de eigen wijk ter beschikking komen.

Hoogachtend,
namens de regioburgemeesters,

P.E.J. den Oudsten en Th.L.N. Weterings
Portefeuillehouders regioburgemeesters